

Smart decisions. Lasting value.

Accountantsverslag

Gemeente Deurne

Eindhoven

4 juni 2020

Aanbiedingsbrief

Gemeente Deurne
t.a.v. de gemeenteraad
Markt 1
5751 BE Deurne

Eindhoven, 4 juni 2020

Betreft: **Accountantsverslag boekjaar 2019**

Geachte leden van de raad,

Hierbij bieden wij u het accountantsverslag aan naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2019 van Gemeente Deurne.

Onze opdracht is het controleren van de jaarrekening op de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid. In juli 2019 zijn wij van start gegaan als nieuwe accountant van uw gemeente. In het kader van onze opdracht zijn wij gestart met een organisatieverkenning. In november 2019 hebben wij een interim controle uitgevoerd, gericht op de processen die voor het financiële beheer belangrijk zijn. De bevindingen hieruit zijn reeds in een management letter gerapporteerd.

Aansluitend zijn wij in april 2020 gestart met de jaareindecontrole die wij onlangs hebben afgerond. De jaareindecontrole is gericht op het vormen van een oordeel over getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening in overeenstemming met de Nederlandse regels voor financiële verslaggeving en het vastgestelde normenkader.

Dit accountantsverslag bevat de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de jaareindecontrole. Waar mogelijk doen wij aanbevelingen gericht op verdere verbetering. Deze aspecten doen geen afbreuk aan ons oordeel omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening 2019. Wij hebben dit verslag in concept besproken met de adviseur VIC en de financieel adviseur.

Naast dat dit ons eerste jaar is als accountant van de gemeente Deurne werd het controleproces sterk beïnvloed door de gevolgen van de Corona crisis. Dit heeft veel inzet en flexibiliteit gevraagd in een toch al complex en intensief proces. De bij het proces betrokken medewerkers hebben veel inzet en flexibiliteit getoond waarvoor wij nadrukkelijk onze dank willen uitspreken. Echter het bovenwater krijgen van de juiste informatie verliep moeizaam. Mede door de bereidwillige hulp van de medewerkers zijn we er in geslaagd om de controle tijdig af te ronden. Wij willen hiervoor nadrukkelijk onze dank uitspreken richting de organisatie!

Wij vertrouwen erop u middels onze rapportage voldoende geïnformeerd te hebben. Tot het geven van een nadere toelichting zijn wij uiteraard graag bereid.

Met vriendelijke groet, namens ons hele team,

mr. drs. H. Jansen RA RV
Extern accountant

Inhoudsopgave

1. Management samenvatting	4
2. Ons oordeel	7
3. Bevindingen jaarrekening 2019	11
1. Begrotingsrechtmatigheid	11
2. Grondexploitatie algemeen	15
3. Grondexploitatie tussentijdse winstneming	17
4. Grondexploitatie nieuwe exploitaties	19
5. Grondexploitatie glastuinbouw	20
6. Grondexploitatie specifieke projecten	21
7. Waardering vastgoed	23
8. Voorzieningen	24
9. Claim Attero	25

10. Aanbestedingsrechtmatigheid	26
11. Vennootschapsbelasting	27
12. Functievermenging bankbetalingen	28
13. Jeugdhulp en WMO – beheersing budget	29
14. Jeugdhulp en WMO – levering zorg	30

4. Overige aspecten	31
----------------------------	-----------

Totaal aantal pagina's:	33
--------------------------------	-----------

1. Management samenvatting

Ons oordeel: goedkeurende verklaring

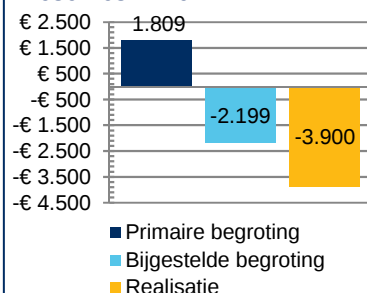
Onderwerp	Goedkeurend	Afkeurend	Anders	Toelichting
Getrouw beeld		-	-	De jaarrekening 2019 geeft een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van zowel de baten en lasten over 2019 als van de activa en passiva per 31 december 2019 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
Rechtmatigheid		-	-	De verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in de jaarrekening 2019 zijn tevens in alle van materieel zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen en zijn in overeenstemming met de wet- en regelgeving zoals opgenomen in het door de raad vastgestelde normenkader.
Onderwerp	Geen bevindingen	Wel bevindingen	Anders	Toelichting
WNT verantwoording		-	-	Wij hebben vastgesteld dat de WNT-verantwoording zoals opgenomen in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen .
SISA bijlage				Wij hebben de SiSa-bijlage zoals opgenomen in de jaarrekening gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2019. Op grond hiervan melden wij dat geen fouten en/of onzekerheden zijn geconstateerd boven de voor de SiSa geldende rapporteringstoleranties.

Wij zijn derhalve voornemens om bij de jaarrekening 2019 **een goedkeurende controleverklaring** af te geven.

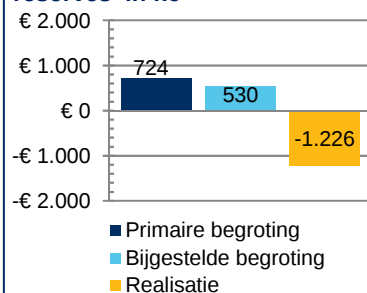
1. Management samenvatting

Financiële analyse 2019

Resultaat vóór mutatie reserves in k€

Resultaat na mutatie reserves in k€

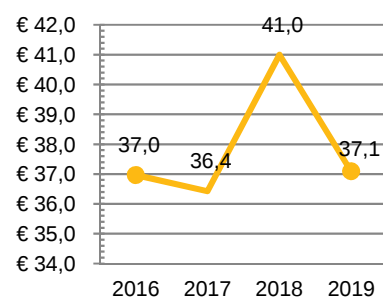

- Het gerealiseerde **resultaat vóór mutatie reserves** bedraagt € 3,9 mln negatief. Het eigen vermogen van de gemeente neemt per saldo af met dit bedrag.
- In de **bijgestelde begroting** was reeds een negatieve bijstelling doorgevoerd van € 4,0 mln ten opzichte van de primaire begroting waardoor het begrotingssaldo na wijzigingen uitkomt op € 2,2 mln negatief. Deze bijstelling is voor € 1,5 mln gedaan op het programma Een zorgzame en veilige gemeente en voor € 2,0 mln op het programma Een gezonde lokale economie. De bijstelling heeft met name betrekking op Jeugdzorg en WMO en de verkoop van het glastuinbouwproject.
- Het **gerealiseerde resultaat voor mutatie reserves** valt € 1,7 mln negatiever uit. Dit financiële nadeel wordt met name veroorzaakt door het programma Een zorgzame en veilige gemeenten (circa € 2,7 mln). Dit als gevolg van hogere lasten jeugd- en WMO. Hiertegenover staat een voordeel op het programma Een gezonde lokale economie (circa € 1,5 mln). Dit wordt met name veroorzaakt door tussentijdse winstneming op grondexploitatie. Op het programma Betaalbaar en divers wonen wordt daarentegen een financieel nadeel behaald (circa € 518.000). Dit als gevolg van de lagere gerealiseerde resultaten op verkopen van grondexploitatie dan begroot.
- Het **gerealiseerde resultaat na mutatie reserves** bedraagt € 1,2 mln negatief en is daarmee € 1,8 mln lager dan de bijgestelde begroting en € 2,0 mln lager dan de primaire begroting. Op het programma Bestuur en ondersteuning zijn extra lasten verantwoord van € 400.000 in verband met pensioenverplichtingen (oud) wethouders hetgeen wordt gecompenseerd door extra baten algemene uitkering op basis van de december circulaire. Het lagere resultaat ad € 1,8 mln wordt met name veroorzaakt door de volgende posten:
 - Nadeel Sociaal Domein -/- € 2.600.000 (programma: een zorgzame en veilige gem)
 - Nadeel verkoop Grondexploitatie -/- € 1.000.000 (programma: betaalbaar en divers wonen)
 - Tussentijdse winstneming Grondexploitatie € 1.500.000 (programma: gezonde en lokale economie)
 - Per saldo diverse overige voordelen € 300.000 (diverse programma's)
- Voor een uitgebreide toelichting op het resultaat en de verschillen verwijzen wij naar het jaarverslag.

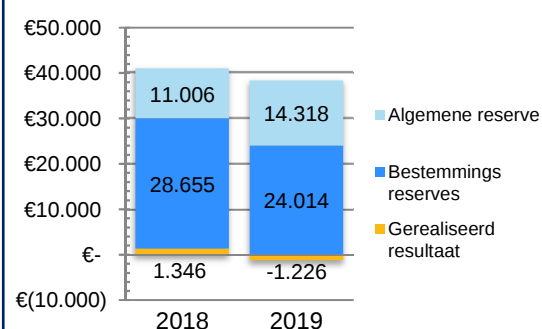
1. Management samenvatting

Financiële analyse 2019

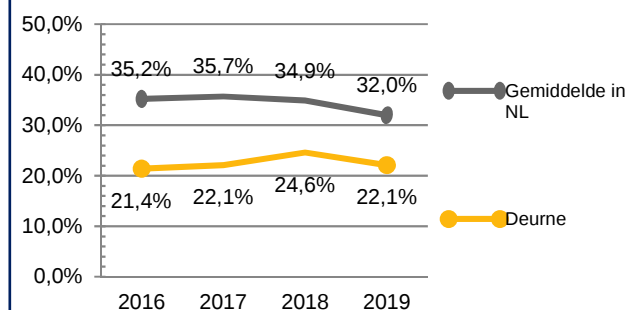
Eigen vermogen in € mln

Opbouw eigen vermogen in €k

Solvabiliteit in % van balanstotaal

- Het **eigen vermogen** van de gemeente Deurne neemt af met € 3,9 mln als gevolg van het negatieve resultaat voor bestemming en bedraagt € 37,1 mln eind 2019. Het eigen vermogen bestaat voor € 24,0 mln uit bestemmingsreserves en voor € 14,3 mln uit algemene reserves (voor resultaat-bestemming 2019). De belangrijkste mutaties in de bestemmingsreserves betreft de onttrekking aan de egalisatiereserve tarieven GREX voor € 3,6 mln.
- De **solvabiliteit** bedraagt 22,1% en neemt af ten opzichte van 2018 (24,6%, daling van 2,5% punt) als gevolg van het negatieve resultaat vóór bestemming (€ 3,9 mln). De solvabiliteit van de gemeente ligt onder het landelijke gemiddelde.
- Het **weerstandsvermogen** van de gemeente is ten opzichte van 2018 licht gestegen naar € 4,1 mln en toont in de afgelopen jaren een stijgende lijn. Dit als gevolg van daling van de risico's op de grondexploitatie. Op basis van de analyse die is opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen is deze voldoende om de geïdentificeerde risico's af te dekken.

2. Ons oordeel

Onderwerp	Toelichting																
Gehanteerde controle en rapporterings-tolerantie	Wij hebben de jaarrekeningcontrole 2019 uitgevoerd met inachtneming van de volgende toleranties, zoals opgenomen in het controleprotocol. Indien de geconstateerde fouten en onzekerheden het bedrag van de goedkeuringstolerantie niet overschrijden kan in beginsel een goedkeurende controleverklaring worden afgegeven. <table><tr><th></th><th>Grondslag</th><th>Omvang</th><th>Tolerantie</th></tr><tr><td>Fouten</td><td>1% van de begrote lasten inclusief dotatie reserves</td><td>€ 86.367.000</td><td>€ 863.700</td></tr><tr><td>Onzekerheden</td><td>3% van de begrote lasten inclusief dotatie reserves</td><td>€ 86.367.000</td><td>€ 2.591.000</td></tr><tr><td>Rapporteringstolerantie</td><td>-</td><td>-</td><td>€ 50.000</td></tr></table>		Grondslag	Omvang	Tolerantie	Fouten	1% van de begrote lasten inclusief dotatie reserves	€ 86.367.000	€ 863.700	Onzekerheden	3% van de begrote lasten inclusief dotatie reserves	€ 86.367.000	€ 2.591.000	Rapporteringstolerantie	-	-	€ 50.000
	Grondslag	Omvang	Tolerantie														
Fouten	1% van de begrote lasten inclusief dotatie reserves	€ 86.367.000	€ 863.700														
Onzekerheden	3% van de begrote lasten inclusief dotatie reserves	€ 86.367.000	€ 2.591.000														
Rapporteringstolerantie	-	-	€ 50.000														

2. Ons oordeel

Onderwerp	Toelichting																								
Controleverschillen	De ongecorrigeerde verschillen in de jaarrekening 2019 met betrekking tot de rechtmatigheid bedragen € 644.000 en zien toe op lasten en aangegane verplichtingen in 2019 welke niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingsregels tot stand zijn gekomen. Zie voor een verdere toelichting hoofdstuk 3.10. Daarnaast resteren in de jaarrekening 2019 onzekerheden met betrekking tot de rechtmatigheid voor een bedrag van € 242.000 welke toezien op het sociaal domein. Voor een inhoudelijke toelichting op deze onzekerheden verwijzen wij naar hoofdstuk 3.14 van dit verslag. Aangezien de gemelde bedragen onder de materialiteitsgrens blijven heeft dit geen invloed op de strekking van de verklaring. Hieronder opgenomen het overzicht van 'niet gecorrigeerde afwijkingen' boven de rapportage tolerantie van € 50.000. <table><tr><th>Omschrijving</th><th>Getrouwheid / Rechtmatigheid</th><th>Omvang fout</th><th>Richting</th><th>Omvang onzekerheid</th><th>Verwijzing</th></tr><tr><td>Lasten en verplichtingen niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingswetgeving</td><td>Rechtmatigheid</td><td>€ 644.000</td><td>-</td><td>-</td><td>H. 3.10</td></tr><tr><td>Vaststellen levering zorg</td><td>Rechtmatigheid en getrouwheid</td><td>-</td><td>-</td><td>€ 242.000</td><td>H. 3.14</td></tr><tr><td>Totaal</td><td></td><td>€ 644.000</td><td>-</td><td>€ 242.000</td><td>-</td></tr></table>	Omschrijving	Getrouwheid / Rechtmatigheid	Omvang fout	Richting	Omvang onzekerheid	Verwijzing	Lasten en verplichtingen niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingswetgeving	Rechtmatigheid	€ 644.000	-	-	H. 3.10	Vaststellen levering zorg	Rechtmatigheid en getrouwheid	-	-	€ 242.000	H. 3.14	Totaal		€ 644.000	-	€ 242.000	-
Omschrijving	Getrouwheid / Rechtmatigheid	Omvang fout	Richting	Omvang onzekerheid	Verwijzing																				
Lasten en verplichtingen niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingswetgeving	Rechtmatigheid	€ 644.000	-	-	H. 3.10																				
Vaststellen levering zorg	Rechtmatigheid en getrouwheid	-	-	€ 242.000	H. 3.14																				
Totaal		€ 644.000	-	€ 242.000	-																				

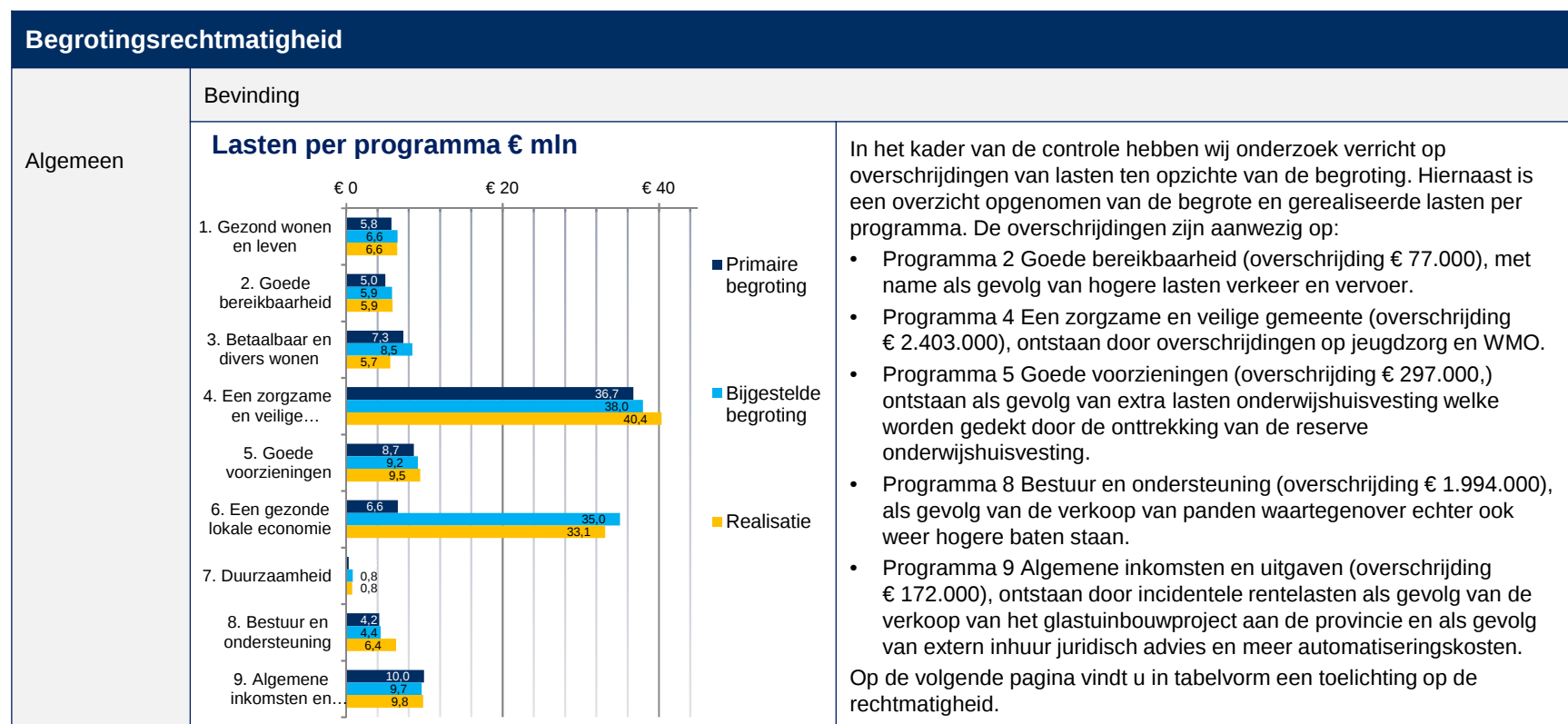
2. Ons oordeel

Onderwerp	Toelichting
Jaarverslag verenigbaar	Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig het BBV is opgesteld en, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening . De programmaverantwoording hebben wij marginaal getoetst wat zoveel betekent als het signaleren van mogelijke tegenstrijdigheden. De accountantscontrole omvat derhalve geen oordeel over de inhoudelijke juistheid en/of volledigheid van de informatieverstrekking opgenomen in de programmaverantwoording.
Optimalisatie financiële verantwoording	Ten aanzien van de financiële verantwoording merken wij op dat deze niet altijd optimaal inzicht verschaft. Het inzicht in mutaties van reserves op programmaniveau ontbreekt. Daarnaast is de aansluiting tussen de tekstuele toelichting en de gepresenteerde cijfers niet altijd duidelijk. Verder worden termen en presentaties van getallen in de jaarstukken en andere P&C producten niet eenduidig toegepast. Dit maakt de afstemming tussen documenten lastig. Wij adviseren u om deze punten te verbeteren en zijn van mening dat door het doorvoeren van dergelijke verbeteringen het inzicht voor de gebruikers verder kan toenemen.
Interne beheersing	Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen significante tekortkomingen in de interne beheersing geconstateerd. In onze management letter hebben wij enkele belangrijke aandachtspunten opgenomen voor de verdere verbetering van processen. Verder merken wij op dat er geen medewerker is op de afdeling financiën met een overkoepelend en actueel inzicht in de achtergrond van de cijfers. Hierdoor is het verkrijgen van de juiste informatie intensief en tijdrovend. Een dergelijke functie is - in algemene zin - belangrijk voor de (financiële) beheersing van de organisatie. Wij vragen hiervoor aandacht.
SiSa-bijlage	De SiSa-bijlage en bijbehorende stukken dienen door uw organisatie voor 15 juli a.s. elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. De hierna volgende tabel voor 'fouten en onzekerheden' kunt u gebruiken voor het aanleveren van gegevens aan het CBS.

2. Ons oordeel

Nummer	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in €	Toelichting fout / onzekerheid
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	-	0	n.v.t.
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)	-	0	n.v.t.
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	-	0	n.v.t.
E14	LVO Overwegproject Vlierdenseweg te Deurne	-	0	n.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2019	-	0	n.v.t.
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_Totaal 2018	-	0	n.v.t.
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2019	-	0	n.v.t.
G3A	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2018	-	0	n.v.t.
H4	Specifieke uitkering Sport	-	0	n.v.t.
Strekking controleverklaring				
Strekking controleverklaring rechtmatigheid:		Goedkeurend		
Strekking controleverklaring getrouwheid:		Goedkeurend		

3.1 Begrotingsrechtmatigheid

3.1 Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid (vervolg)

Algemeen	Bevinding					
	Programma	Bijgestelde begroting in €k	Realisatie in €k	Overschrijding in €k?	Telt mee voor oordeel?	Verwijzing
	1. Gezond wonen en leven	€ 6.576	€ 6.550	Nee		
	2. Goede bereikbaarheid	€ 5.851	€ 5.928	€ 77	Nee	1)
	3. Betaalbaar en divers wonen	€ 8.461	€ 5.654	Nee		
	4. Een zorgzame en veilige gemeente	€ 37.969	€ 40.371	€ 2.403	Nee	2)
	5. Goede voorzieningen	€ 9.179	€ 9.476	€ 297	Nee	3)
	6. Een gezonde lokale economie	€ 35.024	€ 33.122	Nee		
	7. Duurzaamheid	€ 844	€ 784	Nee		
	8. Bestuur en ondersteuning	€ 4.408	€ 6.402	€ 1.994	Nee	4)
	9. Algemene inkomsten en uitgaven	€ 9.662	€ 9.834	€ 172	Nee	5)
	Totaal lasten	€ 117.973	€ 118.121			
	10. Investeringsbudgetten	€ 3.520	€ 4.060	€ 540	Ja	6)

3.1 Begrotingsrechtmatigheid

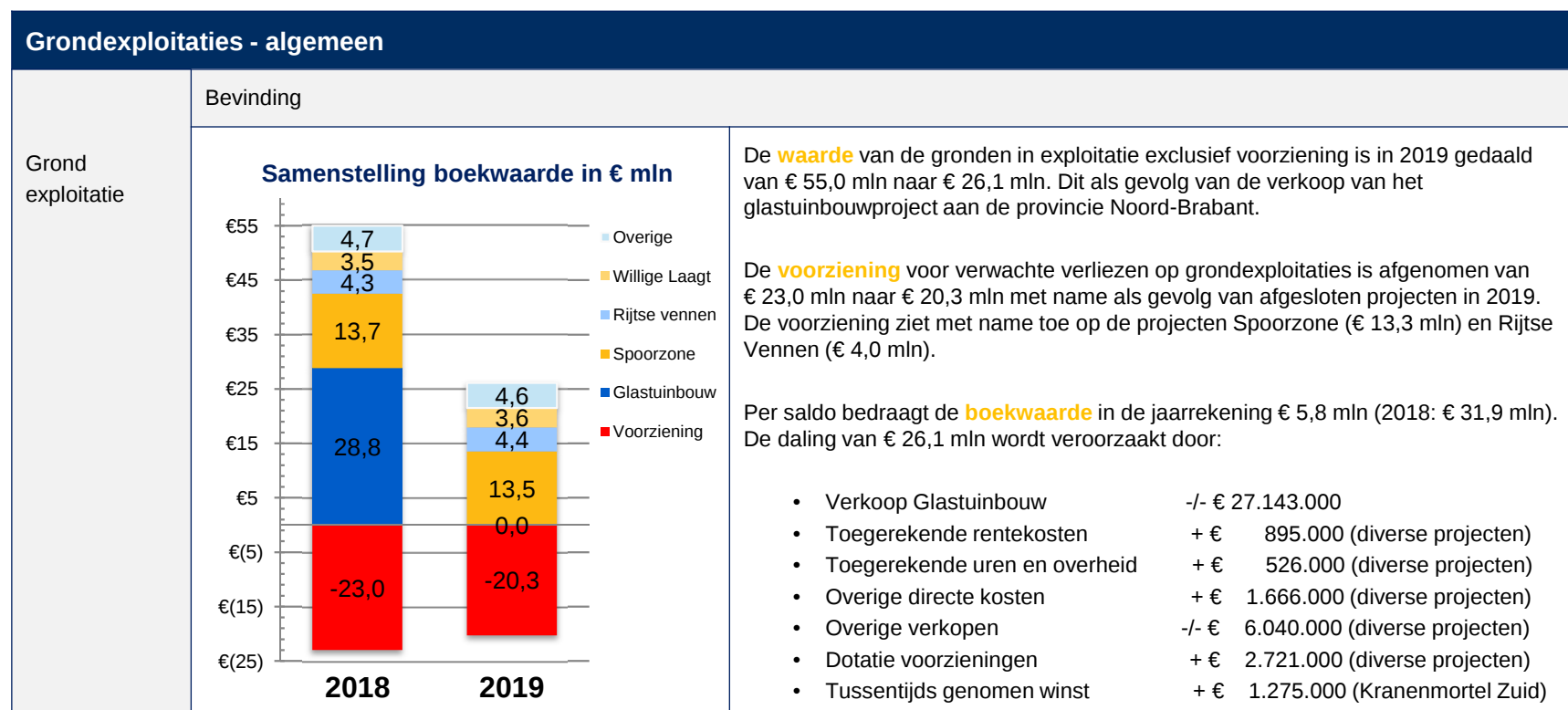
Begrotingsrechtmatigheid (vervolg)

	Bevinding
Algemeen	1) De lastenoverschrijding op het programma Goede bereikbaarheid wordt volledig gecompenseerd door hogere baten en telt daarom niet mee in ons oordeel bij de begrotingsrechtmatigheid. 2) De lastenoverschrijding op het programma Een zorgzame en veilige gemeente wordt veroorzaakt door toegenomen lasten Jeugdwet en WMO. Aangezien hierbij sprake is van een open eind regeling telt deze overschrijding niet mee in ons oordeel inzake onrechtmatigheid. 3) De lastenoverschrijding op het programma Goede voorzieningen wordt veroorzaakt door het afboeken van de boekwaarden van twee oude schoolgebouwen. Hoewel de sloop van deze gebouwen een paar jaar geleden heeft plaatsgevonden, waren de boekwaarden nog niet afgeboekt. Dit is in 2019 gecorrigeerd. Aangezien de overschrijding minder dan 5% bedraagt telt deze niet mee in ons oordeel inzake begrotingsrechtmatigheid. 4) De lastenoverschrijding op het programma Bestuur en ondersteuning wordt veroorzaakt door de verkoop van enkele percelen en gebouwen. Aangezien de extra lasten geheel worden gecompenseerd door extra baten telt deze overschrijding niet mee in ons oordeel bij de begrotingsrechtmatigheid. 5) De lastenoverschrijding op het programma Algemene inkomsten en uitgaven wordt voor € 75.000 veroorzaakt door de incidentele rente op het glastuinbouwproject. Deze extra rentelasten worden echter gedekt door de egalisatiereserve rente glastuinbouw en tellen daarom niet mee in ons oordeel bij de begrotingsrechtmatigheid. De overige overschrijdingen worden veroorzaakt door toegenomen kosten automatisering en juridische kosten. Aangezien op dit thema de overige overschrijdingen de 5% norm niet overschrijden tellen deze ook niet mee in ons oordeel inzake begrotingsonrechtmatigheid.

3.1 Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid (vervolg)	
Algemeen	Bevinding
	6) De overschrijding op de investeringsbudgetten ad € 540.000 bestaat uit: - de overschrijding Amstel en Hagelkruisweg ad € 176.000 welke onrechtmatig is; - de overschrijding herinrichting dorpskern Neerkant ad € 205.000 welke onrechtmatig is; - de overschrijding LVO overweg Liesselseweg ad € 159.000 welke rechtmatig is aangezien tegenover deze overschrijding subsidiebatens staan welke in 2020 zullen worden ontvangen. Het voorstel aan de raad is om de genoemde overschrijdingen te autoriseren bij de vaststelling van de jaarrekening. Vooruitlopend op dit besluit zijn wij er bij het vormen van ons oordeel van uit gegaan dat geen sprake is van begrotingsonrechtmatigheid.

3.2 Grondexploitatie – algemeen

3.2 Grondexploitaties – algemeen

Grondexploitaties - algemeen	
Grond exploitatie	Bevinding
	Binnen de gemeente Deurne is de administratieve organisatie rondom de grondexploitaties met name geconcentreerd bij de planeconoom. Gezien de omvang en het risicoprofiel van de grondexploitaties zijn wij van mening dat ook de interne Verbijzonderde Interne Controle (hierna: VIC) hierin een rol zou moeten spelen en wij adviseren u dan ook om de analyse van de grondexploitaties op te nemen als onderdeel van de VIC werkzaamheden. De nieuw geopende exploitaties 2019 worden geregistreerd in het nieuwe model Urban Reality. Het is de doelstelling om met dit model grondexploitaties (tussentijds) door te rekenen en afwijkingen te analyseren en te documenteren en zodoende (tussentijds) meer inzicht te kunnen verstrekken in de grondexploitaties ten behoeve van strategische vastgoedposities. Aangezien alleen de zes nieuw geopende projecten uit 2019 hierin zijn opgenomen zijn de berekeningen van de reeds bestaande exploitaties nog in het al bestaande model berekend. Wij adviseren u om het nieuwe model eenduidig te gebruiken voor alle actuele projecten. Wij hebben geconstateerd dat uren worden toegerekend aan projecten op basis van inschatting / voorcalculatie. De gemeente Deurne heeft ervoor gekozen om de uren toe te rekenen aan projecten op basis van voorcalculatorische inschatting en niet op basis van werkelijke geregistreerde uren via het tijdsregistratiesysteem TIM. De voorcalculatorische inschatting wordt gedaan door projectleiders waarbij de voorbereidingsuren worden ingeschat op basis van 7% van de kosten van bouw- en woonrijp maken. De kosten voor toezicht en uitvoering worden ingeschat op basis van 8% van deze kosten. Wij adviseren u te blijven bewaken dat de voorcalculatorische inschatting in overeenstemming is met de werkelijke uren voor de desbetreffende werkzaamheden en de inschattingen bij te stellen op het moment dat dit nodig is.

3.3 Grondexploitaties – tussentijdse winstneming

Grondexploitaties – tussentijdse winstneming	
Grond exploitatie - tussentijdse winstneming	Bevinding
	Recentelijk zijn de exploitaties ten behoeve van het opstellen van de jaarrekening 2019 opnieuw doorgerekend. Op basis van deze doorrekeningen is de voorziening voor verlieslatende grondexploitaties bepaald. Voor projecten waarop een winst wordt verwacht is bovendien bepaald of in het boekjaar 2019 tussentijds een gedeelte van deze winst moet worden verantwoord gegeven de voortgang van het project. Op basis van de doorrekeningen van de exploitaties is in de jaarrekening 2019 voor een totaalbedrag van € 1,4 mln aan tussentijdse winst verantwoord. Dit wordt met name veroorzaakt door de tussentijdse winstneming van € 1,3 mln op grondexploitatie Kranenmortel Zuid.
	Wat betreft de exploitatie Kranenmortel Zuid geldt dat in 2018 een gedeelte van dit project uit de grondexploitatie is gehaald omdat er op dat deel een langere looptijd van 10 jaar werd verwacht. Dat deel is, met de bijbehorende negatieve boekwaarde, reeds in 2018 naar de niet in exploitatie genomen gronden overgeheveld. Het restant is een bedrijventerrein dat volop in exploitatie is. Als gevolg hiervan is er – in tegenstelling tot voorgaande jaren - niet langer sprake van een verlieslatende exploitatie. De totale resultaatverwachting voor deze exploitatie bedraagt € 1,7 mln op grond waarvan er tussentijds in 2019 € 1,3 mln als tussentijdse winst is verantwoord. Het risico is dat deze verwachte positieve waarde niet of niet volledig gerealiseerd wordt. Dit risico wordt gemeld in de risicoparagraaf en wordt gedekt met toekomstige winst. Op grond van BBV is het tussentijds nemen van winst verplicht onder de voorwaarde dat deze winst betrouwbaar kan worden ingeschat. De definitieve winst op een grondexploitatie is uiteindelijk pas bekend wanneer alle kosten zijn gemaakt en alle grondverkoop zijn gerealiseerd.

3.3 Grondexploitatie – tussentijdse winstneming

Grondexploitatie – tussentijdse winstneming	
Grond exploitatie - tussentijdse winstneming	Bevinding
	Voor het inschatten van de tussentijdse winstneming wordt door de gemeente Deurne een bestendige gedragslijn gevolgd waarbij de winstneming voldoet aan het BBV. Specifieke omstandigheden kunnen rondom een project echter altijd een reden zijn om op een individueel project van deze gedragslijn af te wijken. Dit zou kunnen betekenen dat onder omstandigheden minder of meer tussentijdse winstneming op een project plaatsvindt. Wat betreft tussentijdse winstneming hebben wij de volgende opmerkingen: • Indien een exploitatie om BBV technische redenen is gesplitst in een post voorraad bouwgronden in exploitatie waarin het winstgevend onderdeel is ondergebracht en in de post materiële vaste activa met het strategische vastgoed waarin het verliesgevende onderdeel is ondergebracht schrijft het BBV inderdaad voor om een tussentijdse winstneming te verantwoorden. Wel willen wij u erop wijzen dat er in feite – de gehele exploitatie in ogenschouw nemend - sprake is van een verliesgevende exploitatie. • Er wordt voor de inschatting van de waarde van een project op balansdatum gekeken naar de netto contante waarde. Dit is in de basis een gebruikelijke en aanvaardbare methodiek, aangenomen dat uitgaven en inkomsten op het project gelijk opgaan gedurende de duur van het project. Indien dit niet het geval is kan dit tot een onzuivere inschatting van de eindwaarde op balansdatum leiden. Dit kan leiden tot aanpassingen in de tussentijdse winstneming. • Mogelijke lagere verkoopprijzen per m2, uitstel of stilliggen van projecten en overige omstandigheden zoals bijvoorbeeld de gevolgen van de corona-crisis kunnen leiden tot aangepaste winstneming.

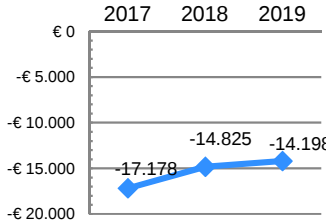
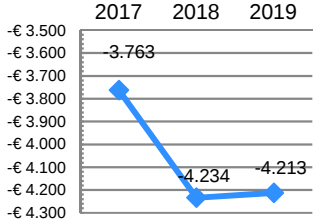
3.4 Grondexploitaties – nieuwe exploitaties

Grondexploitaties - nieuwe exploitaties	
Grond exploitatie - nieuwe exploitaties	Bevinding
	In 2019 zijn er zes nieuwe exploitaties geopend. In 2020 zijn deze exploitaties financieel nader uitgewerkt en in het college ingebracht. Deze projecten hebben naar verwachting een positief exploitatieresultaat. Inzake het project Milheezerweg is er echter onzekerheid of dit project gerealiseerd zal kunnen worden omdat de realisatie van dit project afhankelijk is van het kunnen realiseren van een bestemmingswijziging. Deze zes nieuwe projecten moeten nog wel worden vastgesteld door de Raad. Dit zal gebeuren bij de vaststelling van de jaarrekening.

3.5 Grondexploitaties – glastuinbouw

Grondexploitaties - glastuinbouw	
Grond exploitatie - glastuinbouw	Bevinding
	De gemeente Deurne heeft in 2019 de grondexploitatie Glastuinbouw gesloten. De gemeente was eigenaar van de gronden welke onderdeel uitmaken van deze grondexploitatie. De ontwikkeling van deze gronden werd uitgevoerd door Tuinbouwvestiging Deurne B.V. (verder: TvD) - een samenwerkingsverband tussen de gemeente en Tuinbouw Ontwikkelingsmaatschappij CV/ BV (verder: TOM). TvD heeft tot en met 2019 ontwikkelingskosten gemaakt ter grootte van circa € 3,0 mln. Aangezien TvD zelf geen middelen had ter financiering van deze ontwikkelingskosten is dit geld geleend van de gemeente Deurne. Tot en met de verkoop aan de provincie heeft de gemeente derhalve een totale positie bestaande uit (i) grond (onderdeel van de GREX) en (ii) een lening aan TvD.
	In 2019 is de grond inclusief reeds gemaakte ontwikkelingskosten door TvD verkocht aan de provincie op grond van de in 2010 overeengekomen afname garantie- overeenkomst. De totale opbrengst van de verkoop was € 27,1 mln. Dit bedrag is deels (€ 24,1 mln) voor de overname van de gronden van Deurne. Met dit bedrag is de gehele boekwaarde gedekt waarmee deze grondexploitatie is afgesloten. Het tweede deel komt ten goede aan TvD (circa € 3 mln). Met deze middelen is de schuld aan de gemeente Deurne volledig afgelost. Met de verkoop aan de provincie is het project voor de gemeente Deurne afgesloten en zijn er geen openstaande posities/risico's meer. Wat rest is de liquidatie van TvD. Dit proces is in gang gezet maar nog niet voltooid – onder andere vanwege de afwikkeling van een BTW positie. Wij zijn als controlerend accountant betrokken bij de afwikkeling van TvD. De verwachting is dat de liquidatie op korte termijn kan worden afgerond.

3.6 Grondexploitaties – specifieke complexen

Grondexploitaties – specifieke complexen								
	Bevinding							
Grond exploitatie Spoorzone	Prognose resultaat op eindwaarde in k€ <table><thead><tr><th>2017</th><th>2018</th><th>2019</th></tr></thead><tbody><tr><td>-17.178</td><td>-14.825</td><td>-14.198</td></tr></tbody></table>	2017	2018	2019	-17.178	-14.825	-14.198	De totale boekwaarde van de exploitatie Spoorzone is gedurende het boekjaar afgenomen als gevolg van het afsluiten van deelproject Spoorzone mobiliteitsknooppunt ad € 1,0 mln. Deze exploitatie bestaat uit de volgende deelprojecten: Middengebied, Stationsplein en Katoenstraat. Het eindresultaat op de grondexploitatie is bijgesteld van -/- € 14,8 mln naar -/- € 14,2 mln als gevolg van het financieel afsluiten van deelproject mobiliteitsknooppunt. De risico's op dit project hangen samen met (1) de inschatting van saneringskosten en (2) onzekerheid over de nog te realiseren verkopen. Ondanks dat er signalen zijn dat de saneringskosten mogelijk lager gaan uitvallen is de voorziening niet neerwaarts bijgesteld - met name vanwege andere onzekerheden rondom dit project - zoals de te realiseren verkopen.
	2017	2018	2019					
-17.178	-14.825	-14.198						
Grond exploitatie Rijtse Vennen	Prognose resultaat op eindwaarde in k€ <table><thead><tr><th>2017</th><th>2018</th><th>2019</th></tr></thead><tbody><tr><td>-3.763</td><td>-4.234</td><td>-4.213</td></tr></tbody></table>	2017	2018	2019	-3.763	-4.234	-4.213	De totale boekwaarde op project Rijtse Vennen bedraagt € 400.000 na aftrek van de gevormde voorziening voor verwachte verliezen (€ 4,0 mln per 31 december 2019). Het eindresultaat van dit project kan goed worden ingeschat aangezien er verkoopovereenkomsten zijn opgesteld. Het risico van dit project is een mogelijke vertraging van de verkoop als gevolg van vertraging van ondertunneling van dit project. Wij hebben de actualisatie van deze exploitatie gecontroleerd en achten de verliesvoorziening op basis van de huidige gegevens toereikend.
2017	2018	2019						
-3.763	-4.234	-4.213						

3.6 Grondexploitaties – specifieke complexen

Grondexploitaties – specifieke complexen		
Grond exploitatie De Willige Laagt	Bevinding	
	Prognose resultaat op eindwaarde in k€ € 0 -€ 500 -€ 1.000 -€ 1.500 -€ 2.000 2017 2018 2019 -1.574 -886 -1.090 De totale boekwaarde van de exploitatie De Willige Laagt bedraagt € 3,6 mln waarbij een voorziening is gevormd ter grootte van € 1 mln. De risico's op dit project hangen samen met (1) onzekerheid over nog te realiseren verkopen ad € 5,9 mln en (2) mogelijk vertraging van de verkoop van de gronden als gevolg van de Peelrandbreuk & Pas. De te realiseren verkopen zijn ingeschat op € 5,9 mln en zijn gebaseerd op gesprekken die lopen met enkele partijen inzake de levering van 28.000 m2 in 2021 en 2022. De overige gronduitgifte voor de jaren 2023 tot en met 2027 wordt ingeschat op 3.300 m2 per jaar. Hierbij is ingeschat dat de grond verkocht zal worden tegen € 125,- per m2. De risico's inzake dit project zijn opgenomen in de risico- paragraaf.	

3.7 Waardering vastgoed

Waardering vastgoed	
Waardering vastgoed	Bevinding
	Wat betreft de waardering van haar vastgoed maakt de gemeente Deurne onderscheid in vastgoed met een maatschappelijke functie en vastgoed met een bedrijfseconomische functie. Aangezien het de intentie is om de eerste categorie duurzaam te exploiteren speelt duurzame waardevermindering geen rol. Dit is anders bij vastgoed met een bedrijfseconomische functie. Aangezien de afgelopen jaren omvangrijke grondexploitaties zijn gereclassificeerd van de post onderhanden grondexploitaties naar de post materiële vaste activa is de post gronden en terreinen fors toegenomen. Per eind 2019 bedroeg deze post € 13,6 mln. Om vast te stellen of er sprake is van een duurzame waardevermindering op deze bedrijfseconomische gronden is in voorafgaande jaren een vergelijking gemaakt tussen de boekwaarde van deze gronden ten opzichte van de marktwaarde. Hierbij is de marktwaarde ingeschat op € 6,5 per m2 welke is gebaseerd op recente verkoopprijzen op dat moment. Als gevolg van deze vergelijking is in voorafgaande jaren een voorziening vastgoed gevormd van € 7,8 mln per einde jaar 2018. In 2019 heeft de gemeente deze voorziening geactualiseerd en bedraagt de voorziening per 31 december 2019 € 7,4 mln. Omdat actuele grondprijzen deze waardering bevestigen heeft de gemeente beoordeeld dat de waardering van de voorziening nog steeds actueel is en niet hoeft te worden aangepast. Wij zijn van mening dat de voorziening voor vastgoed realistisch is bepaald.

3.8 Voorzieningen

Voorzieningen	
Voorzieningen	Bevinding
	Wij hebben geconstateerd dat aan de gevormde voorzieningen meerjarenonderhoudsplannen ten grondslag liggen. Wat betreft de voorziening voor onderhoud wegen is het wegenbeheerplan 2017-2021 in 2019 geactualiseerd met een doorkijk naar 2024. Deze voorziening is geactualiseerd naar de verwachte onderhoudskosten die zullen plaatsvinden in de periode 2020 tot en met 2024 rekening houdend met achterstallig onderhoud uit afgelopen jaren. Aan de voorziening GRP ligt een kostendekkingsplan ten grondslag dat is opgesteld in 2018. Aan de voorziening voor groot onderhoud gebouwen en accommodaties liggen meerjarenonderhoudsplannen ten grondslag. Wij stellen echter wel vast dat deze verder geactualiseerd zullen moeten worden aan besluitvorming inzake behoud of afstoten van maatschappelijk vastgoed. De organisatie heeft aangegeven in 2020 hierover nadere besluiten te zullen nemen wat zal leiden tot actualisatie van de meerjarenonderhoudsplannen in 2020 en het opstellen van een beheerplan waarin deze plannen en strategische keuzes nader zijn uitgewerkt.

3.9 Claim Attero

Claim Attero	
Claim Attero	Bevinding
	De gemeente Deurne heeft geen voorziening getroffen voor haar aandeel in de claim van afvalinzamelaar Attero. Deze claim houdt verband met de afvalinzameling in de regio in de periode 2015 tot en met 2017. Namens de betrokken gemeenten in de regio heeft de Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Eindhoven deze claim betaald hangende de lopende juridische procedure.
	Recentelijk is uitspraak gedaan in deze procedure waarbij Attero in het gelijk is gesteld. Hoewel tegen deze uitspraak in beroep is gegaan, is de kans dat de claim definitief wordt aanzienlijk toegenomen. Aangezien het echter nog niet duidelijk is voor welk aandeel de gemeente Deurne aansprakelijk is heeft de gemeente Deurne nog geen voorziening gevormd voor deze claim omdat nog niet vaststaat voor welk bedrag de gemeente Deurne aansprakelijk zal worden gesteld.
	In de risico paragraaf onder het hoofdstuk weerstandsvermogen in de jaarrekening is het risico op naheffing ingeschat op € 1,0 mln met als risico waardering klasse 1 (zeer waarschijnlijk). Aangezien er nog onduidelijkheid is over de hoogte van de terugbetaling kunnen wij instemmen met het opnemen van deze post in de risico paragraaf en niet onder de voorzieningen. Wel willen wij u erop wijzen dat de kans dat de claim definitief wordt toegewezen sterk is toegenomen. Wij adviseren u dan ook om de mogelijke impact door te rekenen. De hoogte van de claim kan worden bepaald op basis van inwonersaantal of op basis van afvalinzamelingsgegevens in de desbetreffende periode.

3.10 Aanbestedingsrechtmatigheid

Aanbestedingsrechtmatigheid	
Inkoop en aanbesteding	Bevinding
	In het kader van de rechtmatigheidscontrole zijn onze controlewerkzaamheden op inkopen en aanbestedingen gericht op het voldoen aan de Europese aanbestedingswetgeving. Dit betekent dat wij primair controleren op inkopen boven de Europese drempel van € 221.000 en dat enkel constatering op het gebied van de Europese aanbestedingswetgeving een effect hebben op ons rechtmatigheidsoordeel.
	Wij hebben ten aanzien van enkele contracten van 2018 of voorafgaande jaren geconstateerd dat deze niet geheel conform de aanbestedingsregels zijn verlopen. Het betreft een bedrag van € 364.000 in 2019. Aangezien deze al als fout zijn vermeld in voorafgaand jaar tellen deze niet mee in ons oordeel voor onrechtmatigheid van 2019. Wij hebben geconstateerd dat voor deze contracten ondertussen een aanbesteding is afgerond of is gestart in 2020.
	Daarnaast hebben wij in 2019 geconstateerd dat voor een bedrag van € 644.000 de aanbestedingsregels niet geheel zijn gevolgd. Dit betrof met name een contract ad € 474.000 waarvan de aanbesteding in 2019 is afgerond met als gevolg dat voor 2020 geen rechtmatigheids-issues zijn met betrekking tot dit contract. Voor de resterende overige contracten 2019 (€ 170.000) die niet rechtmatig zijn adviseren wij u om deze aan te besteden. Wij hebben voor 2019 het bedrag van € 644.000 opgenomen in ons overzicht van controleverschillen.
	Daarnaast hebben wij bij twee contracten geconstateerd dat deze in 2019 niet boven de drempel van Europese Aanbesteding uitkwamen en dan ook niet onrechtmatig zijn. Wel zien wij hierin voor 2020 en toekomstige jaren een risico. Wij adviseren u dan ook om de desbetreffende contracten aan te besteden.

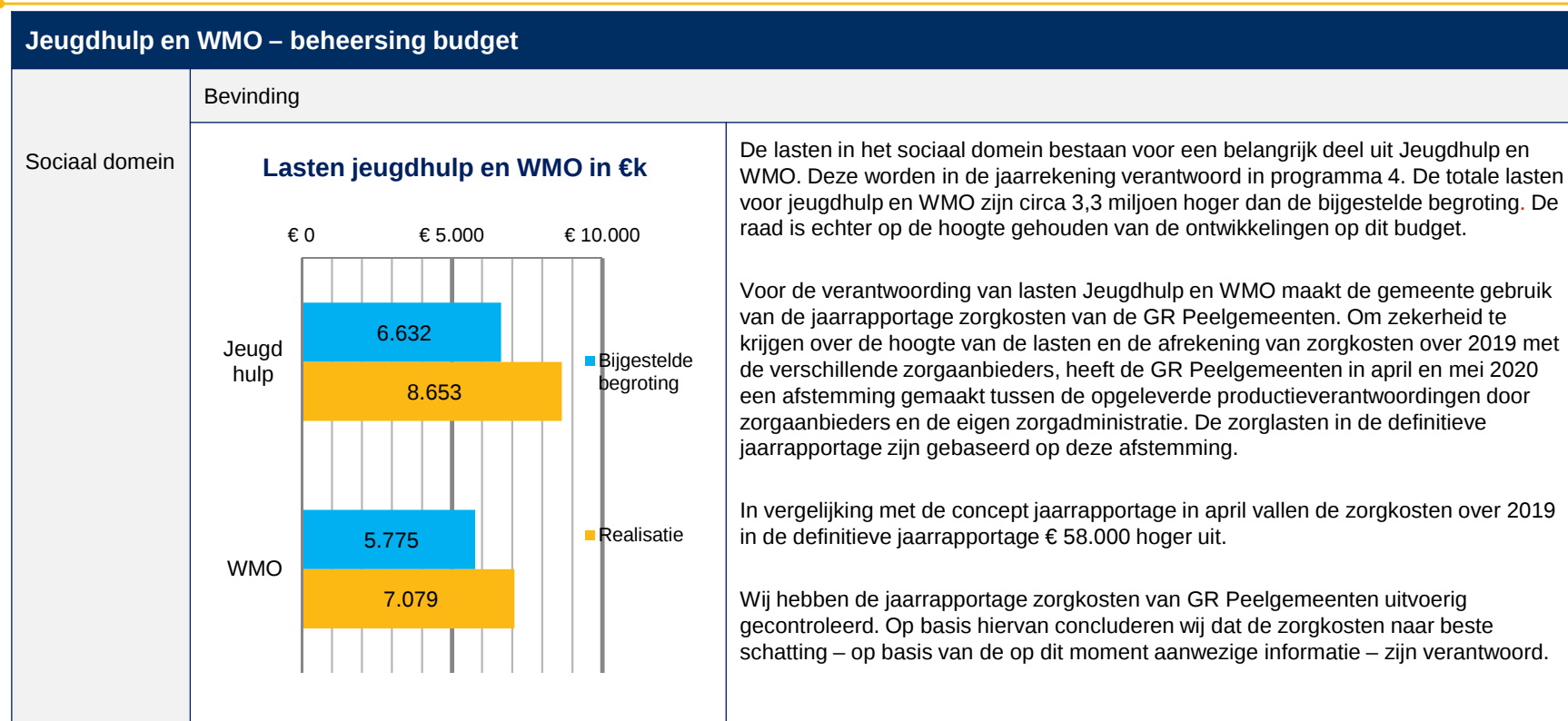
3.11 Vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting	
VPB plicht	Bevinding
	Als gevolg van de invoering van de vennootschapsbelastingplicht (hierna: VPB) voor overheidsinstanties per 1 januari 2016 is het exploiteren van grondexploitaties bij de gemeente aangemerkt als een VPB activiteit en dient bij positieve exploitaties vanaf 2016 belasting betaald te worden over de winst. Door de gemeente zijn tot en met 2018 nihil aangiftes ingediend omdat er per saldo geen sprake was van winstgevende exploitaties. In 2020 is door Step in control een nadere analyse (quick scan) uitgevoerd op basis waarvan de conclusie is dat de gemeente Deurne geen fiscale onderneming is per 1 januari 2020 gezien de negatieve waarde van de portefeuille van -/- € 1,8 mln.
	Aangezien er in de komende jaren verlieslatende exploitaties worden gesloten is het risico aanwezig dat de gemeente in de toekomst wel kwalificeert als een fiscale onderneming. Dit heeft als gevolg dat een verplichting ontstaat tot het afdragen van vennootschapsbelasting omdat er mogelijk in de komende jaren wel een positieve waarde van de portefeuille zal ontstaan. Over 2019 is nog geen vennootschapsbelastingaangifte ingediend, noch is er rekening gehouden met een VPB last welke ten laste van de overige reserves zou komen indien deze wordt opgelegd. Gezien de verlieslatende exploitaties van de afgelopen jaren zijn wij van mening dat het risico op materiële VPB naheffingen niet hoog is en als gevolg daarvan zal dit risico de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening niet materieel beïnvloeden.

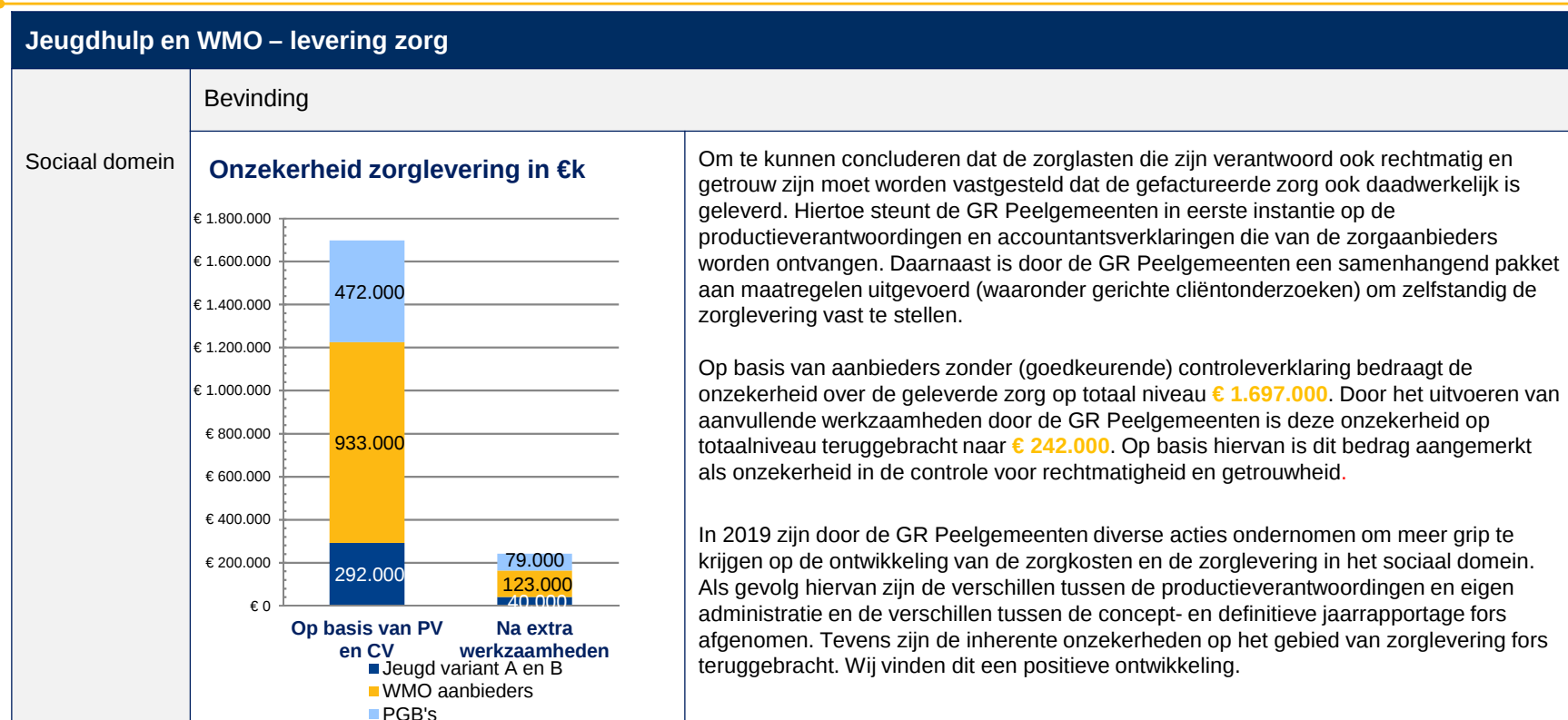
3.12 Functievermenging bankbetalingen

Functievermenging bankbetalingen	
Functie vermenging bankbetalingen	Bevinding
	Wij hebben in het betalingsproces geconstateerd dat een medewerker zowel Rabobank betaalbestanden in 2019 kon wijzigen en daarnaast ook budgethouder is. Deze medewerker was in 2019 bevoegd om zowel de eerste als tweede handtekening te zetten bij Rabobank betalingen en had tevens de mogelijkheid om handmatige betalingen uit te voeren. Ondanks dat wij ons realiseren dat er op inkoopfacturen ook altijd controle is door een PAV'er (prestatie akkoord verklaarder) en dat daarnaast de interne controle op wijzigingen stamgegevens crediteuren afdoende is, is er een risico op ongeautoriseerde betalingen.
	Als gevolg van bovenstaand risico hebben wij tijdens de controle een aanvullende controle uitgevoerd op handmatige bankbetalingen en batchbetalingen. Hieruit zijn geen bijzonderheden gebleken. In 2020 is er geen sprake meer van functievermenging aangezien de gemeente Deurne de procedure heeft aangepast. Wij adviseren u om de bevoegdheden van de medewerkers met betrekking tot het betalingsverkeer periodiek door te blijven nemen teneinde ongewenste functievermenging te voorkomen.

3.13 Jeugdhulp en WMO – beheersing budget

3.14 Jeugdhulp en WMO – levering zorg

4. Overige aspecten in relatie tot onze controle

Onderwerp	Toelichting
Geen sprake van beperkingen in de reikwijdte van onze controle	Er zijn geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle opgetreden. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door de medewerkers van de gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.
Fraude	Er zijn gedurende 2019 geen fraudegevallen geconstateerd en er zijn ons eveneens geen vermoedens van fraude bekend.
Claims en juridische procedures	Er zijn - met uitzondering van hetgeen in hoofdstuk 3 is genoemd - geen belangrijke (dreigende en niet gewaardeerde) claims en/of juridische procedures met een mogelijke materiele impact op de cijfers per ultimo 2019.
Gebeurtenissen na balansdatum	Er zijn geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum anders dan hetgeen opgenomen in de niet uit de balans blijkende verplichtingen. Ten aanzien van de ontwikkelingen met betrekking tot het Corona virus zijn de exacte financiële gevolgen in 2020 op dit moment nog onduidelijk. Voor de gemeente betekent dit naar verwachting mogelijke hogere interne kosten, mogelijke vertraging in de uitvoering van projecten en uitgifte van grondexploitaties, hogere lasten in het sociaal domein, lagere belasting- en leges inkomsten en een verhoogd risico op oninbaarheid van uitstaande vorderingen. Het college heeft deze situatie en de mogelijk risico's ons inziens toereikend toegelicht in het jaarverslag en in de paragraaf weerstandsvermogen.
Geautomatiseerde gegevensverwerking	Wij hebben vanuit onze controle op de jaarrekening van geen belangrijke bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

4. Overige aspecten in relatie tot onze controle

Onderwerp	Toelichting
Schattingen	De opstelling van de jaarrekening vereist dat het college oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van de baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen zijn in het kader van onze controleopdracht op aanvaardbaarheid beoordeeld. Hierbij hebben wij geen belangrijke tekortkomingen geconstateerd.
Onafhankelijkheid	Wij zijn onafhankelijk van uw gemeente en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels (Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (VIO)) ten aanzien van onafhankelijkheid.
Openstaande punten	Geen.

Smart decisions. Lasting value.